

**ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ – ПРОГРЕСИВНИЙ КРОК
В ОСВІТНІЙ ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЛАТФОРМІ**

Івано-Франківський національний медичний університет (м. Івано-Франківськ)

mariyana@meta.ua

Вступ. Реформування системи охорони здоров'я в сучасній Україні, зумовлені євроінтеграційними прагненнями громадян, актуалізують необхідність інноваційних змін у професійній підготовці лікарів, *від фахової підготовки яких безпосередньо залежить успішне функціонування медицини XXI століття. Модернізація національної вищої медичної освіти, закономірно, вимагає практичних заходів задля досягнення відповідності стандартів фахової підготовки українських лікарів західноєвропейським критеріям професійної готовності медика.*

Питання організації медичної післядипломної освіти відображено в Наказі МОЗ України від 22.02.2019 № 466 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», в якому особлива увага приділяється необхідності безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. У світлі динамічного інформаційно-комунікаційного розвитку людства Комісія орієнтує сучасну спільноту на диверсифікацію освіти та відповідних програм підготовки фахівців, появу нових видів навчання і професійних знань [1].

Мета роботи – аналіз практичних, теоретико-методичних основ навчання слухачів за дистанційною формою у контексті реформування системи охорони здоров'я в сучасній Україні.

Основна частина. Під впливом сучасних тенденцій функціонування освітнього простору західноєвропейських країн у вищій школі України, враховуючи потребу населення в наданні йому якісної, висококваліфікованої медичної допомоги, виникає необхідність у безперервному професійному розвитку медичного персоналу, який передбачає постійне (в період між передатестаційними циклами) оновлення знань лікарів на циклах тематичного удосконалення (п. 2, від 10 до 45 балів), відповідно до пп. 2, 3 наказу МОЗ України від 07.07.2009 року № 484 «Про затвердження Змін до Положення про проведення іспитів на передатестаційних циклах» (далі – наказ МОЗ № 484), їхній безперервний професійний ріст, на основі використання новітніх педагогічних технологій та науково-методичних досягнень, включаючи й дистанційну форму навчання (п. 3, 10 балів).

Відповідно до п. 8. 1 Рішення Колегії МОЗ України від 17.11.2011 року “Про стан виконання у 2011 році завдань Програми економічних реформ на 2012-2014 роки “Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава” у сфері охорони здоров'я” зобов'язує першочергове проходження лікарями центрів первинної медико-санітарної допомоги циклів тематичного удосконалення з актуальних питань за профілем практичної діяльності не менше одного разу у міжтестатейний період.

Враховуючи стрімкий розвиток комп'ютерно-інформаційних технологій в цілому світі, виникла проблема розвитку інформаційного суспільства. Процес інформатизації став одним із найбільш значущих гло-

бальних процесів сучасності, в основі розвитку якого лежить виробництво інформації та знань, яке передбачає впровадження в практику нових прогресивних концепцій, в тому числі й дистанційної форми навчання.

Використання зазначеної навчальної технології передбачає освіту для лікарів багатьох спеціальностей. Дистанційні технології навчання як основна вимога Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) передбачає якісну трансформацію навчального середовища для слухачів та інших осіб, які навчаються, з метою досягнення їх автономії та здатності до критичного мислення на основі результативного підходу [2].

Відповідно до вимог і з урахуванням: Закону України «Про вищу освіту» від 17.01.2002 № 2984-III; Закону України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки» від 09.01.2007 року № 537-V; постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про освітньо-кваліфікаційні рівні (ступеневу освіту)» від 20.01.1998 № 65; постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Програми розвитку системи дистанційного навчання на 2004–2006 роки» від 23.09.2003 № 1494; наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Положення про дистанційне навчання» від 21.01.2004 № 40 (zareestrovano в Міністерстві юстиції України від 09.04.2004 № 464/9063); наказу Міністерства охорони здоров'я України від 07.07.2009 року № 484 «Про затвердження Змін до Положення про проведення іспитів на передатестаційних циклах», наказу № 166 від 22.07.1993 року «Про подальше удосконалення системи післядипломної підготовки лікарів (провізорів)» визначає основні засади організації навчання за програмами післядипломної освіти.

Водночас слухачу надаються більш можливі щодо вибору змісту, темпу, способу та місця навчання [3,4].

Поряд з вже зарекомендованими традиційними формами навчання (очною, заочною), не так давно з'явилася дистанційна освіта. Дана форма навчання є найбільш прийнятною з точки зору економії як фінансового, так і часового ресурсу. У порівнянні з іншими формами освіти дистанційне навчання здатне задовольняти потреби самого широкого кола споживачів освітніх послуг. Дистанційне навчання – це форма навчання з використанням комп'ютерних і телекомунікаційних технологій, які забезпечують інтерактивну взаємодію викладачів та слухачів на різних етапах навчання і самостійну роботу з матеріалами інформаційної мережі. У перспективність, життєвість дистанційного навчання і адекватність його (по відношенню до традиційних форм) сьогодні повірили не тільки колективи найбільш прогресивних вузів країни, а й самі слухачі, яких з кожним роком стає все більше. На відміну від зарубіжних моделей, українська дистанційна освіта більш наближена до нашого спожива-

ча і є більш демократична. Органічно поєднуючи в собі змішані технології відкритої освіти (кейс-технології, TV технології, мережеві технології), українська дистанційна освіта стає найбільш доступна широким масам населення, роблячи можливим здобувати освіту не на все життя, а все життя. Сучасне інформаційне суспільство висуває вимоги до системи освіти, основні з яких можна сформулювати так: – вміння самостійно знаходити, накопичувати і переосмислювати наукові знання; – вміння студентів самостійно орієнтуватися в сучасному інформаційному суспільстві [4,5,6]. Якість впровадження та застосування дистанційної освіти можна оцінювати за допомогою таких показників як: – результативність (ступінь засвоєності знань, можливість застосувати накопичені знання на практиці, успішність, індивідуальний процес навчання, гнучкі консультації); – доступність всім верствам населення; – ресурсоемкість (відсутність необхідності відвідувати лекції і семінари, фінансові витрати, матеріальні ресурси, аудиторії, викладачі і т.д.); – оперативність (час на засвоєння знань, донесення до слухачів і т.д.); – демократичний зв'язок «викладач – слухач»; – комплекс непрограмне забезпечення; – провідні освітні технології. Все перераховане вище можна віднести до показників ефективності процесу дистанційного навчання. Дистанційна освіта розвивається дуже швидко, і для України є перспективною формою післядипломної освіти у вищих навчальних закладах. На Заході ця форма з'явилася вже досить давно і має велику популярність серед слухачів через її економічні показники і навчальну ефективність.

Проблема організації освітньої діяльності в закладах вищої освіти України відображена в нормативно-правових державних актах, зокрема в законах “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Державній національній програмі “Освіта” (Україна XXI століття), Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Національній стратегії розвитку освіти в країні на 2012–2021 роки, Концепції розвитку вищої медичної освіти в Україні, Програмі розвитку вищої медичної освіти до 2015 року.

У сучасних психолого-педагогічних дослідженнях активно вивчаються проблеми професійної підготовки фахівців різних галузей. Водночас певні аспекти професійного становлення медиків та формування їх готовності до виконання професійних обов'язків також стали предметом окремих наукових досліджень. Проблема формування ціннісного ставлення до професіоналізму відображена в працях І. С. Вітенка, О. В. Денисової, Б. І. Ороховського, Б. А. Ясько та ін. професійна готовність розглядається в контексті аналізу особистісно-професійного становлення лікаря [5,6,7].

У науковому аналізі змісту готовності до професійної діяльності лікаря важливо враховувати результати досліджень доктора психології, одного з основоположників новітньої психологічної галузі “Психології професій” – Є. Зеєра. Вчений диференціює два рівні готовності майбутніх фахівців, для першого з яких характерне прагнення особистості оволодіти певною професією, спеціальністю, а для другого – здатність, підготовленість до певного виду професійної діяльності. Вченим також визначений компонентний склад цих рівнів. У структурі першого рівня виокремлюється: 1) мотиваційний компонент, який включає потребу в праці, зацікавленість професією; уявлення про соці-

альний статус і престижність професії, матеріальна зацікавленість; 2) пізнавальний – розуміння соціальної значущості, суспільної необхідності обраної професії, визначеність методів досягнення мети; 3) емоційний – почуття професійної гідності, гордість за професійну діяльність; 4) вольовий, який передбачає вміння самоорганізації, здатність мобілізувати свої сили для досягнення мети. На другому рівні готовність до професійної діяльності розглядається як безпосередня сформованість особистісних і професійних якостей, необхідних для успішної реалізації фахових завдань [3,8,9].

Для вдосконалення та поширення високих дистанційних технологій необхідне рішення двох основних проблем: правових та фінансових питань з розробки та впровадження інноваційних технологій. З метою їх успішного вирішення об'єктивно необхідна реалізація наступних першочергових заходів і напрямів: розробка і реалізація Загальноукраїнської програми дистанційної безперервної освіти; – викорінення протиріч в законодавстві про освіту в Україні, приведення його у відповідність з об'єктивними потребами і тенденціями розвитку дистанційних форм навчання; – розробка наукових основ, що забезпечують інноваційність і дистанційних форм, і рівнів освіти, програм та навчальних планів; – науково обґрунтування ринку навчальної літератури, комп'ютерних та мультимедійних баз даних, виключення можливості його монополізації; – створення варіативних методик з дистанційного навчання людей з різними рівнями здібностей, віком і потребами; – забезпечення переходу до інтерактивних методів та практичної спрямованості дистанційного навчання; – створення системи підтримки проектів, нововведень в технології дистанційної освіти, її заочних та інших форм; – надання права навчання слухачів, отримання атестатів і дипломів у різних освітніх закладах. Відкрита освіта дає широке поле для наукових досліджень, що сприяють розвитку творчих ініціатив розробників [10].

Основоположне значення у визначенні змісту дистанційного навчання лікарів фахівці відводять специфічним умовам праці та вимогам до особистісних якостей і ціннісних пріоритетів медика. З огляду на те, що лікувальна справа належить до професій суб'єктно-суб'єктного типу, а діяльність лікаря відбувається в умовах підвищеної соціально-психологічної напруженості, медична професія вимагає високих інтелектуальних і стійких психоемоційних якостей. Умови праці лікарів пов'язані з великими емоційними переважаннями, систематичними стресовими ситуаціями, зумовленими екстреною необхідністю приймати оперативні рішення без повної інформації, інтенсивністю та великою кількістю міжособистісних контактів. Складність професійних завдань і обов'язків лікаря зумовлюють високий рівень вимог до його професійної готовності. У кваліфікаційній характеристиці лікаря, затвердженій Міністерством охорони здоров'я України, відзначається, що він повинен: “уміти застосовувати сучасні методи профілактики, диференційної діагностики, лікування, реабілітації та диспансеризації хворих в межах своєї спеціальності, надавати їм швидку та невідкладну медичну допомогу; здійснювати нагляд за побічними діями лікарських засобів; планувати роботу та аналізувати її результати; вирішувати питання тимчасової або постійної непра-

цездатності пацієнтів; вести лікарську документацію; дотримуватися принципів медичної деонтології; керувати роботою середнього медичного персоналу; брати активну участь у поширенні медичних знань серед населення; постійно удосконалювати свій професійний рівень” [2,7].

Рівень розвитку професійних якостей медичного працівника, на думку Л. Супрун, складає основу його психологічної готовності до практичної діяльності та визначає особливості процесу становлення його професіоналізму. До професійно важливих якостей лікаря дослідниця відносить: особистісні (мобільність, комунікабельність, терпимість, доброзичливість, відвертість, відповідальність, самостійність, активність), суб'єктні (високий рівень емпатії, прояву підтримки, самоконтролю поведінки тощо) та індивідні (емоційна стійкість, стабільність, урівноваженість нервово-психічних процесів, контроль емоцій) [9,10].

У результаті проведеного І. Вітенком дослідження практичної діяльності медичних працівників виявлено проблематичні сторони професійної готовності лікарів, оскільки недоліки в роботі медичного персоналу викликані: а) відсутністю знань із психологічних дисциплін (85,9%); б) негативним ставленням до професійної діяльності або відсутністю інтересу до неї (56,3%); в) проявом негативних особистісних якостей особистості лікаря (65,4%); г) пасивністю, пов'язаною з відсутністю внутрішньої позитивної мотивації діяльності (44,7%); д) недостатнім розумінням сутності впливу психічних станів на виникнення та розвиток соматичних захворювань (51,5%) [1,6].

Необхідно зауважити, що рівень сформованості професійної готовності лікарів безпосередньо зале-

жить від педагогічних умов їх навчально-пізнавальної діяльності в закладах вищої медичної освіти, тому важливо, щоб організація освітнього процесу узгоджувалась із динамікою особистісного та професійного розвитку кожного слухача. В якості педагогічних умов розвитку професійної готовності майбутніх лікарів визначається: особистісно-орієнтований зміст освіти; практичне включення в процес професійної діяльності та спілкування; застосування інтерактивних методів активізації початкової діяльності лікарів-слухачів; використання педагогіки партнерства у взаємодії викладача і слухача [11,12].

Висновки. Перспективи в післядипломній підготовці лікарів із втіленням в практику дистанційного навчання, дозволяє розширити можливість доступу лікарів до якісної післядипломної освіти; збільшити кількість фахівців, які проходять навчання за програмами післядипломної освіти, з одночасним зменшенням витрат на навчання, проїзд і проживання; індивідуалізувати процес навчання відповідно до потреб, особливостей і можливостей слухачів; забезпечити контроль якості післядипломної освіти; формувати передумови для опанування слухачами навичок самостійної роботи.

Потреба в реформуванні освіти, зокрема медичної – це серйозний виклик світовій системі освіти. Грамотне і адекватне визначення і реалізація нової технології навчання, і його дистанційних форм передбачає поліпшення якості і збільшення масовості освіти, продуктивності вітчизняної вищої медичної школи в системі безперервної освіти.

Література

1. Nakaz MOZ Ukrainy vid 22.02.2019 № 466 «Deyaki pytannya bezperervnogo profesiynoho rozvytku likariv». [in Ukrainian].
2. Vasjuk O. Teoretyko-metodychni aspekty orhanizatsiyi dystantsiynoyi osvity. Visnyk Knyzhkovoyi palaty Ukrainy. 2011;2:30-2. [in Ukrainian].
3. Babyn I. Zmina paradyhmy pidkhodu do navchannya v universyteti – iz oriєntovanoho na vykladacha do studentotsentrovanooho yak osnovna vymoha YePVO [Internet]. Dostupno: http://ipehea.in.ua/sites/default/files/documents/2016/05/babyn_i.i._zbirnyk_voiv-kup_03.2016.pdf [in Ukrainian].
4. Vitenko IS. Psykholohichni osnovy pidhotovky medychnykh kadrov. Kh.: Osnova; 1995. 158 s. [in Ukrainian].
5. Haluzyak VM, Tykholaz SI. Rozvytok profesiynoyi spryamovanosti studentiv vyshchykh medychnykh navchal'nykh zakladiv [monohrafiya]. Vinnytsya: TOV «Nilan-LTD»; 2016. 228 s. [in Ukrainian].
6. Zeyer E, Symanyuk E. Kompetentnosnyy podkhod k modernizatsii professional'nogo obrazovaniya. Vyssheye obrazovaniye v Rossii. 2005;4:23-30. [in Russian].
7. Hlushko LV, Havrysh TYu, Chaplyns'ka NV, Pozur NZ. Aspekty profesiynoyi pidhotovky likariv zahal'noyi praktyky – simeynoyi medytsyny na Prykarpatti. Problemy bezperervnoyi medychnoyi osvity ta nauky. 2013;3:40-2. [in Ukrainian].
8. Ovcharuk OV. Dystantsiyna osvita v yevropeys'kykh krayinah ta SSHa u konteksti rozvytku innovatsiynyykh tekhnolohiy. Kompyuter u shkoli ta simiy. 2004;7:37-40. [in Ukrainian].
9. Lyubina LA. Henderni osoblyvosti formuvannya profesiynoyi kompetentnosti maybutnikh likariv [avtoreferat]. In-t psykholohiyi im. H.S. Kostyuka NAPN Ukrainy. K.: 2015. 18 s. [in Ukrainian].
10. Kremen VH, redaktor. Zakharchenko VM, Kalashnikova SA, Luhovyy VI, Stavtyskyy AV, Rashkevych YuM, Talanova ZhV. Natsionalnyy osvityniy hlosariy: vyshcha osvita. 2-he vyd., pererobl. i dopovn. K.: TOV «Vydavnychyy dim «Pleyady»; 2014. 100 s. [in Ukrainian].
11. Skorobahata OM. Hotovnist do diyalnosti yak psykholoho-pedahohichna problema [Internet]. Dostupno: <https://www.sportpedagogy.org.ua/html/journal/2008-01/08sompmp.pdf> [in Ukrainian].
12. Suprun LM. Psykholohichnyy analiz hotovnosti maybutnikh medsester do profesiynoyi diyalnosti [avtoreferat]. In-t psykholohiyi APN Ukrainy. K.: 1994. 17 s. [in Ukrainian].

ДИСТАНЦІЙНА ФОРМА НАВЧАННЯ – ПРОГРЕСИВНИЙ КРОК В ОСВІТНІЙ ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЛАТФОРМІ

Римарчук М. І.

Резюме. *Мета роботи* – аналіз практичних, теоретико-методичних основ навчання слухачів за дистанційною формою у контексті реформування системи охорони здоров'я в сучасній Україні.

Основна частина. Для досягнення найкращих результатів в освітній післядипломній платформі, спираючись на класичні методи викладання, необхідно розвивати нові – на основі Інтернет-технологій XXI ст., які вже зараз успішно застосовуються в ряді провідних ВНЗ України. Дистанційне навчання як складова вимоги Європейського простору вищої освіти (ЄПВО) передбачає якісну трансформацію навчального середовища для слухачів та інших осіб, які навчаються, з метою досягнення їх автономії та здатності до критичного клінічного мислення на основі результативного підходу, що має важливе значення у формуванні професійної готовності

фахівців. Вступивши в Болонський процес, Україна стала на шлях глобального реформування своєї системи вищої освіти, що має підняти статус власників вітчизняних дипломів про вищу освіту на європейському ринку праці. Дистанційну форму навчання ще називають «освітою на протязі всього життя» через те, що більшість тих, хто навчається – дорослі люди. Мають вищу освіту, проте через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання.

Завдяки тому, що дистанційні технології у системі післядипломної освіти передбачають статус слухачів як важливих, демократичних, активних учасників їхнього власного потенціалу, суттєво зростає значення їх внутрішньої мотивації до вдосконалення особистісних і професійних якостей. Внутрішня мотивація стає базисом для реалізації змісту фахової безперервної освіти лікарів із метою корегування їх особистісно-ціннісних, професійно важливих якостей.

Висновки. Через необхідність підвищення кваліфікації або розширення сфери діяльності у багатьох виникає потреба швидко і якісно засвоїти нові знання і набуті професійних навичок. Дистанційна форма навчання демонструє велику популярність серед слухачів через її економічні показники і навчальну ефективність. Соціальна функція професійної мобільності виступає основоположним чинником забезпечення ефективності навчально-пізнавальної діяльності фахівців у галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: дистанційне навчання, професійне вдосконалення, реформування, охорона здоров'я.

ДИСТАНЦИОННАЯ ФОРМА ОБУЧЕНИЯ – ПРОГРЕССИВНЫЙ ШАГ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПОСЛЕДИПЛОМНОЙ ПЛАТФОРМЕ

Римарчук М. И.

Резюме. *Цель работы* – анализ практических, теоретико-методических основ обучения слушателей по дистанционной форме в контексте реформирования системы здравоохранения в современной Украине.

Основная часть. Для достижения лучших результатов в образовательной последипломной платформе, опираясь на классические методы преподавания, необходимо развивать новые – на основе Интернет-технологий XXI в., которые уже сейчас успешно применяются в ряде ведущих вузов Украины. Дистанционное обучение как составляющая требования Европейского пространства высшего образования (ЕПВО) предусматривает качественную трансформацию учебной среды для слушателей и других лиц, обучающихся с целью достижения их автономии и способности к критическому клиническому мышлению на основе результативного подхода, имеет важное значение в формировании профессиональной готовности специалистов. Вступив в Болонский процесс, Украина стала на путь глобального реформирования своей системы высшего образования, что должно поднять статус владельцев отечественных дипломов о высшем образовании на европейском рынке труда. Дистанционную форму обучения еще называют «образованием на протяжении всей жизни» за то, что большинство учащихся – взрослые люди. Имеют высшее образование, однако из-за необходимости повышения квалификации или расширения сферы деятельности у многих возникает потребность быстро и качественно усвоить новые знания.

Благодаря тому, что дистанционные технологии в системе последипломного образования предусматривают статус слушателей как важных, демократических, активных участников их собственного потенциала, существенно возрастает значение их внутренней мотивации к совершенствованию личностных и профессиональных качеств.

Выводы. Из-за необходимости повышения квалификации или расширения сферы деятельности у многих возникает потребность быстро и качественно усвоить новые знания и приобрести профессиональные навыки. Дистанционная форма обучения демонстрирует большую популярность среди слушателей через ее экономические показатели и учебную эффективность. Социальная функция профессиональной мобильности выступает основополагающим фактором обеспечения эффективности учебно-познавательной деятельности специалистов в области здравоохранения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, профессиональное совершенствование, реформирования, здравоохранение.

DISTANCE LEARNING AS A PROGRESSIVE STEP ON THE POSTGRADUATE LEARNING PLATFORM

Rymarchuk M. I.

Abstract. *The aim of the study* is to analyze the practical, theoretical and methodical aspects of distance learning under the context of Ukraine's healthcare system reform.

Main part. To achieve the greatest results on the postgraduate learning platform, it is necessary to develop new Internet-based teaching methods with the consideration of the classical ones, by using the internet technologies of the 21st century that are successfully implemented in a number of Ukraine's leading universities. E-learning as a part of the European Higher Education Area (EHEA) requirements provides quality transformation of the learning environment for e-learning students and learners focusing on helping them to achieve their autonomy and the ability to think critically on the basis of the meaningful approach that is of great importance in the formation of specialists' professional readiness. Having joined the Bologna process, Ukraine has embarked on a path to reform its higher education system that should improve the competitiveness of Ukrainian graduates on the European labor market. Distance learning is also called "lifelong education", as most students are adults who have a university degree; however, they need to quickly and efficiently learn new skills and concepts due to professional development or the expansion of the scope of activities.

As in the system of postgraduate education distance learning technologies mean that students are important, democratic, and active participants in their own learning, their intrinsic motivation to improve personal and profes-

sional qualities increases significantly. Intrinsic motivation becomes the basis for the implementation of continuing professional education for physicians in order to adjust their personal values and important professional qualities.

Conclusions. Due to the need for professional development or the expansion of the scope of activities, many healthcare workers require to quickly and efficiently master new professional skills and abilities. E-learning enjoys great popularity among learners due to its economic performance and educational effectiveness.

Social function of professional mobility serves as a fundamental factor in ensuring the effectiveness of the learning and cognitive activity of healthcare professionals.

Key words: distance learning, professional development, reform, health care.

*Рецензент – проф. Скрипник І. М.
Стаття надійшла 23.08.2019 року*

DOI 10.29254/2077-4214-2019-3-152-251-253

УДК 616.314-006:378:614.25

*Скрипников П. М., Баштан В. П., Марченко А. В., Скрипнікова Т. П.,
Хміль Т. А., Гуржій О. В., Коломієць С. В.*

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ У ПРОБЛЕМІ «АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОНКОЛОГІЇ В СТОМАТОЛОГІЇ»

Українська медична стоматологічна академія (м. Полтава)

tkhmil9@gmail.com

Вступ. Протягом багатьох років на кафедрі післядипломної освіти лікарів-стоматологів УМСА у числі різного роду навчальних курсів проводиться тематичне вдосконалення з актуальних проблем одонтопатології, пародонтології, профілактики стоматологічних захворювань, невідкладних станів, питань онкології в стоматології та ін. Передумовами їх створення є множинні фактори: соціальні, освітні, науково-дослідна робота співробітників кафедри, база, кадровий потенціал та інше.

За навчання на освітніх курсів лікарі отримували бали, які стали необхідністю для здійснення системи безперервного професійного розвитку фахівців у сфері охорони здоров'я. Курси надають можливість лікарям приймати участь у атестації.

За період проходження курсів, будь-якої форми (стаціонарна, online, з інтервалом та ін.) проводиться аналітична оцінка лікаря по відношенню до його фаху, клінічного досвіду, динаміки навчання (включаючи позапрограми лекції, майстер-класи та ін.), здатності до впровадження отриманих знань, ефективність засвоєння інформації, коефіцієнт збереження знань.

У зв'язку з цим **метою** даного повідомлення є аналіз діяльності курсів тематичного вдосконалення «Актуальні питання онкології в стоматології», що мають нагальну необхідність, наукову базу, практичне забезпечення.

Одними із таких навчальних курсів є створений на кафедрі учбовий план та програма тематичного вдосконалення «Актуальні питання онкології в стоматології».

Основна частина. Проблеми онкології мають соціальне та медичне значення у всьому світі у зв'язку із високою захворюваністю, смертністю хворих, несвоєчасною діагностикою, за рахунок пізнього звернення пацієнтів, недостатньою обізнаністю пацієнтів, помилки при діагностиці пухлинних захворювань [1].

Новоутворення органів та тканин порожнини рота у світі складають біля 1,5-2,5 % від усіх пухлин людини. Вони мають тенденцію до превалювання та географічну розповсюдженість. Так у Полтавській області в структурі загальної онкологічної захворюваності стоматологічна патологія становить також 2,5% [2].

При аналізі локалізації новоутворень у 7125 пацієнтів виявлено найбільш часте ураження слизової оболонки порожнини рота: щоки, альвеолярного відростку, твердого та м'якого піднебіння (35,7%), на другому місці – губи (34-27%), на третьому місці – язик (25-27%), на четвертому – слинні залози (17,2-22%) [3,4,5].

Щелепно-лицева ділянка доступна для діагностики. Порожнина рота візуалізована, однак III-IV стадія раку реєструється у 59,4 % випадків, високий процент пізнього виявлення.

Дослідженнями Ткаченко П.І. та його школи встановлено, що діти з пухлинами щелепно-лицевої ділянки складають 12-22% загального числа хворих з пухлинами. У дітей простежуються у 90% випадків доброякісні процеси [6].

Особливим аспектом в онкології є рання діагностика, лікування передракових захворювань слизової оболонки порожнини рота, їх профілактика [7,8]. У державних, регіональних програмах протиракової боротьби в Україні першочергове значення мають медичні профілактичні огляди як організованих груп населення, так і пацієнтів по зверненню в лікувальний заклад. Цей вид роботи виконують лікарі найбільш затребуваних спеціальностей: сімейні лікарі, стоматологи, хірурги, акушери-гінекологи, отоларингологи. Виявлена або запідозрена патологія потребує спеціальної діагностичної допомоги онколога [9].

Базою курсів є дві кафедри, що мають висококваліфікованих спеціалістів. Одна з них – кафедра післядипломної освіти лікарів-стоматологів, яка розташована на базі КП «Полтавський обласний центр стоматології – стоматологічна клінічна поліклініка Полтавської міської ради».

Особливістю структури кафедри виступає її комплексність. У штаті є стоматологи всіх спеціальностей: терапевти, ортопеди, хірурги, дитячий стоматолог. Це дозволяє здійснювати внутрішньодисциплінарний підхід при діагностиці та лікуванні хворих. Пацієнтів консультують та лікують 3 професора, 11 доцентів, 5 асистентів кандидатів медичних наук.

При кафедрі з 2011 року функціонує консультативний центр з діагностики та лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота. Він організований за